

مهارت های اطلاع یابی در اینترنت: راهکارهایی برای کسب سواد اطلاعاتی

به همراه معرفی معتبرین پایگاه های اطلاعاتی ایران و جهان در حوزه پزشکی

تالیف

موسی یمین فیروز

مدرس گروه آموزش عمومی دانشگاه علوم پزشکی بابل

زهرا دهقان

مدرس گروه آموزش عمومی دانشگاه علوم پزشکی بابل

با همکاری

حامد حسین زاده

زهرا رستمی

کارشناسان ارشد کتابداری و اطلاع رسانی دانشگاه علوم پزشکی بابل

انتشارات دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی بابل

۱۳۹۱

سرشناسه: یمین فیروز، موسی، ۱۳۵۴-

عنوان و نام پدیدآور: مهارت‌های اطلاع‌یابی در اینترنت: راهکارهایی برای کسب سواد اطلاعاتی.../ تألیف موسی یمین فیروز، زهرا دهقان؛ با همکاری حامد زاده، زهرا رستمی

مشخصات نشر: بابل: دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی بابل، ۱۳۹۱

مشخصات ظاهری: ۱۵۱ ص.، جدول.

ISBN: 978-964-7509-86-2

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۷۵۰۹۸۶-۲ ۸۰۰۰۰ ریال

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

یادداشت: به همراه معرفی معتبرترین پایگاه‌های اطلاعاتی ایران و جهان در حوزه پزشکی

یادداشت: کتابنامه: ص. ۲۴۸-۲۵۱

عنوان دیگر: راهکارهایی برای کسب سواد اطلاعاتی

موضوع: جستجوی اینترنتی

موضوع: سواد اطلاعاتی—راهنمای آموزشی (اسی)

موضوع: وب—ابزارهای جستجو

موضوع: پایگاه‌های اطلاعاتی—جستجو

موضوع: پزشکی—پایگاه‌های اطلاعاتی

شناسه افزوده: دهقان، زهرا، ۱۳۴۵-

شناسه افزوده: حسین زاده، حامد، ۱۳۶۳-

شناسه افزوده: رستمی، زهرا، ۱۳۶۴-

شناسه افزوده: دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی بابل

رده بندی گنگره: ۹۱۳۹۱ م ۸/۱ ZA ۴۲۰۱

رده بندی دیویی: ۲۵/۰۴

شماره کتابشناسی ملی: ۲۹۷۲۸۶۶

انتشارات دانشگاه علوم پزشکی بابل

بابل: خ گنج افروز- دانشگاه علوم پزشکی- معاونت تحقیقات و فناوری

تلفن: ۰۱۱۱-۲۱۹۴۱۵۲

شمارگان: ۱۰۰۰

نقاشی پشت جلد: کیانا یمین فیروز چاپخانه: هنرالتحریر بابل

صحافی: کامران کوزه گر و علی مدد بابانتاج

چاپ اول: ۱۳۹۱

طرح جلد: ارمان گوران

حق هرگونه چاپ و انتشار محفوظ است

قیمت: ۸۰۰۰ تومان

پیشگفتار

تغییرات و تحولات عصر حاضر، پیشرفت سریع علوم و فنون، انتشار رو به افزایش منابع اطلاعاتی اعم از چاپی و الکترونیکی در حوزه های مختلف دانش بشری، ضرورت فراگیری مهارت‌ها و توانمندی‌های فراتر از سواد سنتی را برای همگان فراهم نموده است. امروزه با تاکید بر مهارت های قبلی نمی توان از میان انبوه اطلاعات موجود به مفیدترین و مناسب ترین آنها دسترسی پیدا کرد. مگر اینکه، به مهارت های اطلاع یابی که پیشیناز هر نوع فعالیت علمی و پژوهشی است مجهز بود.

پژوهشهایی که در زمینه سنجش مهارت های اطلاع یابی دانشجویان و پژوهشگران حوزه های مختلف صورت گرفته است حکایت از آن دارد که نمره سواد اطلاعاتی آنان، حتی با نصف نمره استاندارد سطح سواد اطلاعاتی پایه، فاصله قابل توجهی دارد. از سویی تجربه نگارندگان کتاب که ارتباط تنگاتنگی با دانشجویان و پژوهشگران داشته و آنها را در امر جستجوی اطلاعات همراهی می کنند نشان از همین واقعیت دارد که اکثر افراد در دستیابی به اطلاعات مرتبط در پایگاههای الکترونیکی با مشکلات زیادی روبرو هستند.

البته توجه وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی و وزارت علوم و تحقیقات و فناوری در خصوص گنجانیدن واحدهای درسی مرتبط با موضوع سواد اطلاعاتی و مهارت های اطلاع یابی در برخی از رشته های تحصیلی، نشان از فراگیر و جدی بودن این مساله دارد. گرچه در این فرآیند در آغاز راه هستیم و سرفصل دروس مربوطه نشان از عدم توجه به تمامی جنبه های کسب مهارت های اطلاع یابی دارد اما بطور قطع و یقین اجباری شدن درس هایی چون سیستم های اطلاعاتی پزشکی، آشنایی با مبانی امنیت و فناوری اطلاعات در پرستاری برای دانشجویان، زمینه را برای کسب مهارت های اطلاع یابی و ارتقاء سطح سواد اطلاعاتی آنان فراهم خواهد نمود. بنابراین با توجه به مسائل فوق و عدم وجود کتابی جامع و کامل در این حوزه در کشور و پراکندگی این نوع مباحث در منابع مختلف از یک سو و تجربیات آموزشی نگارندگان، برآن شدیم تا به گردآوری این کتاب بپردازیم.

این اثر در پنج فصل به شرح زیر تنظیم شده است که گام به گام شما را به کسب سواد اطلاعاتی رهنم می سازد:

فصل اول: مهارت اطلاع یابی پیش نیاز تحقیق

فصل دوم: آشنایی با منابع اطلاعاتی و ابزارهای جستجو اطلاعات در اینترنت

فصل سوم: شیوه های جستجوی اطلاعات در اینترنت و پایگاههای اطلاعاتی

فصل چهارم: معرفی و راهنمای استفاده از معتبرترین پایگاههای اطلاعاتی ایران

فصل پنجم: معرفی و راهنمای استفاده از معتبرترین پایگاههای اطلاعاتی خارجی

این اثر می تواند بعنوان منبع درسی برای درس سیستم های اطلاعاتی پزشکی در رشته های تحص

تکمیلی ژنتیک، بیوشیمی، پرستاری و نظایر آن و درس فناوری اطلاعات در پرستاری مورد استفاده اس

دانشجویان این حوزه ها قرار گیرد. گرچه این اثر بدلیل ساختار علمی آن و معرفی معتبرترین پایگ

اطلاعاتی داخلی و خارجی می تواند بعنوان دستنامه مورد استفاده سایر افراد نیز قرار گیرد؛ چراکه

انجام هر نوع فعالیت علمی و پژوهشی و پاسخگویی به نیازهای اطلاعاتی نیازمند مهارت های لازم

جستجوی مستقل اطلاعات هستیم.

نگارندگان کتاب براین باورند که این اثر خالی از خطا نبوده و بسیار خوشحال خواهند شد از نقطه

صاحبنظران در اصلاح چاپ بعدی یا ویرایش اثر بهره مند گردند. در پایان لازم می دانیم تا از جناب

دکتر ابراهیم میکانیکی، ریاست محترم دانشگاه علوم پزشکی بابل و جناب آقای دکتر امرالله مصطفی

معاون محترم تحقیقات و فناوری دانشگاه علوم پزشکی بابل و اعضای محترم شورای انتشار

دانشگاه تقدیر و تشکر نمائیم که با حمایت های مادی و معنوی خود زمینه را برای انتشار این اثر

نمودند.

و من الله التوفیق

تابستان ۱۳۹۱

فهرست مندرجات

عنوان.....	صفحه.....
فصل اول: مهارت اطلاع یابی (پیش نیاز تحقیق).....	۳۰-۱۱.....
مقدمه.....	۱۲.....
نیاز اطلاعاتی.....	۱۲.....
رفتار اطلاع یابی.....	۱۹.....
اطلاع یابی پیوسته (Online).....	۲۳.....
الگوهای اطلاع یابی Information Seeking Models.....	۲۵.....
سواد اطلاعاتی.....	۲۶.....
فصل دوم: آشنایی با منابع اطلاعاتی و ابزارهای جستجوی اطلاعات در اینترنت.....	۹۱-۳۱.....
مقدمه.....	۳۲.....
اصطلاحات و مفاهیم اینترنتی.....	۳۳.....
نگاهی گذرا به سیستم های اطلاعاتی.....	۳۷.....
روش های ذخیره و بازیابی اطلاعات در سیستم های اطلاعاتی.....	۳۹.....
اجزای سیستم های اطلاعاتی.....	۴۱.....
منابع اطلاعاتی الکترونیکی.....	۴۳.....
کتابهای الکترونیکی (E-Books).....	۴۵.....
نشریه های الکترونیکی (E-Journals).....	۴۹.....
پایگاه های اطلاعاتی.....	۵۵.....
انواع پایگاه های اطلاعاتی.....	۵۶.....

۵۸.....	مفاهیم ذخیره و بازیابی اطلاعات.....
۶۱.....	انواع فیلد(مناطق) در بانک های اطلاعاتی.....
۶۴.....	انواع فیلد(مناطق) براساس محتوا.....
۶۶.....	ابزارهای جستجوی اطلاعات در اینترنت.....
۶۷.....	انواع ابزار های جستجو در اینترنت.....
۶۷.....	موتورهای جستجو(Search Engines).....
۷۲.....	معرفی پرکاربردترین موتورهای جستجو.....
۷۶.....	راهنماهای موضوعی وب(Web Directory).....
۸۰.....	ابرموتورهای جستجو(Meta search Engines).....
۸۲.....	دروازه های وب (Gateway).....
۸۶.....	رابط کاربر پایگاه ها(User Interface).....
۹۳.....	فصل سوم: روشهای جستجوی اطلاعات در اینترنت و پایگاههای اطلاعاتی
۹۴.....	مقدمه.....
۹۴.....	گام اول: شناخت تولید کنندگان احتمالی اطلاعات بعنوان نقطه آغاز جستجو.....
۹۶.....	گام دوم: گمان زنی و حدسیات یا کمک از موتورهای جستجو.....
۹۷.....	گام سوم: انتخاب ابزار مناسب برای جستجو.....
۱۰۰.....	گام چهارم: انتخاب روش جستجو.....
۱۰۳.....	گام پنجم: بکار گیری راهبردهای جستجو.....
۱۰۵.....	برخی از فنون رایج در جستجو.....
۱۱۷.....	فصل چهارم: معرفی پایگاههای اطلاعاتی مهم پزشکی فارسی
۱۱۸.....	پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات IRANDOC.....
۱۱۸.....	پایگاه اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی SID.....
۱۲۷.....	بانک اطلاعات مقالات علوم پزشکی ایران Iran Medex.....
۱۳۳.....	بانک تخصصی مقالات پزشکی Medlib.....
۱۳۶.....	بانک جامع فیلم سلامت (مرجع تخصصی فیلم آموزشی بهداشتی).....

- ۱۳۷..... پایگاه مقالات کنفرانس های علمی (CIVILICA)
- ۱۴۱..... پایگاه مجلات تخصصی نور
- ۱۴۵..... پایگاه استنادی علوم جهان اسلام ISC
- ۱۴۷..... پایگاه طلایه داران علم ایران (PESI)
- ۱۵۲..... پارس نما (بزرگترین کتابخانه دیجیتال مندرجات نشریات ایران)
- ۱۵۴..... بانک اطلاعات نشریات کشور magiran
- ۱۵۹..... کتابخانه ملی دیجیتال پزشکی (INLM)
- ۱۶۷..... بانک جامع و تخصصی قیلم پزشکی (مدتیوب)

فصل پنجم: معرفی پایگاههای اطلاعاتی مهم پزشکی لاتین ۱۶۹-۲۴۶

- ۱۷۱..... پایگاه اطلاعاتی MD Consult
- ۱۷۷..... پایگاه اطلاعاتی First Consult
- ۱۸۰..... پایگاه اطلاعاتی Path Consult
- ۱۸۰..... پایگاه اطلاعاتی Springer
- ۱۸۴..... پایگاه اطلاعاتی Scopus
- ۱۹۲..... پایگاه اطلاعاتی ایسکو (EBSCO)
- ۱۹۶..... پایگاه اطلاعاتی ScienceDirect
- ۲۰۴..... پایگاه اطلاعاتی Web of knowledge
- ۲۰۹..... گزارش استنادی نشریات (Journal Citation Report)
- ۲۱۰..... شاخص تاثیر (Impact Factor)
- ۲۱۲..... پایگاه اطلاعاتی Wiley Online Library
- ۲۱۸..... پایگاه اطلاعاتی Ovid
- ۲۲۳..... پایگاه اطلاعاتی Primal Picture
- ۲۲۵..... پایگاه اطلاعاتی PubMed
- ۲۳۶..... کتابخانه کتابهای الکترونیکی Thieme
- ۲۴۱..... بیشتر بدانیم (شاخص H-Index)

منابع و مأخذ ۲۴۷-۲۵۱